

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Beliczey-utca, 1071. szám. hova a lap szel-
lemi részét illető közlemények és előfizetési
pénzek küldendők.

Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos
áron vétetnek fel.

Egyes számok kaphatók

Nyácsik Soma Utóda kereskedésében.

Megjutalmazott hazafiság.

Évenkénti gyakorlata a vármegye közgazgatási bizottságának, hogy a tanfelügyelő felterjesztésére pénzjutalomban szokta részesíteni azon kiválóbb tanítókat, kik a magyarosítás terén legszebb sikert tudnak produkálni iskoláikban. Már megszoktuk, hogy szarvasi néptanítóink közül is minden évben részese lett egy-kettő a közgazgatási bizottság 50 frtos elismerésének, ami minden esetre két dologra enged következtetni; az egyik, — ami különben köztudomású — hogy tág tere van nálunk a magyarosításra irányuló törekvéseknek; a másik: a tanulóság vezetői meg is teszik saját hatáskörükben a lehető arra nézve, hogy törekvéseiket kívánt eredmény kövessék.

De állítsuk fel most azt a kérdést, hogy vajjon tanítóink a jutalmazásra való kilátás nélkül is nem ép oly buzgón fáradoznának-e azon, hogy az új nemzedék nyelvében, szo-

kásaiban, érzelmeiben gondolkozásában, szóval minden ízében magyarrá legyen?

A magyarnyelv tanításáról országos törvény intézkedik az idegen nyelvű népiskolákban is, s mondjuk ki nyíltan, hogy aki e törvény intézkedéseinek érvényt szerez, az csak köteleességet teljesít, s jutalomra nem tarthat igényt; aki azokat ignorálja, az köteleességmulasztó, s mint ilyen, rászolgál fölöttes hatóságának megrovására. S ezzel jeleztük azon meggyőződésünket, hogy tanítóink nem várnak, — nem várhatnak, — jutalmat törvény-szabta köteleesség — teljesítéséért, s azon álláspontunkat, hogy szerintünk a magyarosításban kitűnő népiskolai tanfőnökök anyagi megjutalmazását sem erkölcsi, sem nemzeti szempontok nem támogatják.

Vessünk csak egy pillantást a közelmúlt évek eredményeire!

A mi tanítóink, kiknek egyszer-mászor a vármegyei jutalom kiada-

tott (Benka Pál, Csernák János, Lichtenwerther Antal stb.) olyan tetőtől talpig derék, lelkes, hivatásukon szeretettel csüggő tanítók, kik minden évben fényesen rászolgálnak becsületes munkájukkal az elismerésre. Hasonló előnyökkel emelhetjük ki a f. hó 18-iki közgyűlésen jutalmazásra ajánlott szarvasi tanítókat: Molnár Jánost és Dankó Samut, kiknek egyike nemcsak a katedrán, de avatott tollal a sajtóban is egyik kiváló előharczósa a helyi magyarosításnak.

Nos hát ezeket az urakat bizonyára nem a jutalom halvány reménye vezérli nemes munkájukban, hanem a hivatásszerűség mellett az a felelős öntudat, mely kísérelje minden lelkiismeretesen, becsülettel végzett munkájukat.

Ime! a kétegyházi gör. kel. népiskolákban soha meg nem szűnő a tanfelügyelő panasza a magyarul tanítani nem akaró tanítók ellen. Ez lehangosabban szóló példázata annak, hogy ahol köteleességtudás, tör-

T Á R C Z A.

Vonat-induláskor.

Vége lesz-e már az ölelésnek?
Siessenek, bizony még leléksnek!
Majd meg a csók jut eszébe soknak,
El-elhagyják — újra hozzáfognak.

Hát még mikor megkondul a csergő,
Hogy száll ki a szelekből a kendő...
— Legyenek hát urai a könyvek!
Ha elmennék, majd csak visszajönnék!

„Isten veled!” „Siess vissza, édes!”
Az meg felel, rögtön, mihelyt végez.
S ifját kéri szerelmes kisaaszony:
Szíve fölötté gondosan virasszon.

Szól a gőz-síp, zúg a kazán öble,
Mint ha égő fájdalomtól nyögne;
S amíg ködbe nem rejti a távol —
Leng a kendő vonat ablakából.

Leng a kendő... nézem, egyre nézem —
S két szememet elborulni érzem,
Szívem fagyja könnyecskékké enged...
Kendőt nekem, hej! senki se lenget?

DALAMÉR

Füzdőre kell menni.

(Életkép egy felvonásban.)

H. F. után.

Személyek:

György,
Paula, felesége,
Jancsika, gyermekük.

Színhely: egy főváros. Idő: Julius eleje.

I.

György. Te, hallod-e, Paulácska!...

Paula. Nos, mi az?

György. Épen most lettem készen kiadási jegyzőkönyvünk átvizsgálásával. Ezen a télen nagyon sok pénztadtunk ki. Az estélyek, a te bái ru...

Paula. (hirtelen.) Bizony igaz az élelmisszerek mindig drágábbak lesznek.

György. Nem marad egyéb hátra, mint egy kissé mérsékelni igényeinket. Sőt azt hiszem, még abba is belenyugodnunk...

Paula. Mibe?

György. Hogy ezen a nyáron nem megyünk Ischlbe.

Paula. Ah!

György. Ugy látszik, ez az eszme igen kellemetlen rád nézve.

Paula. Oh, legkevésbé, édes férjem! Sokkal okosabb vagyok, mintsem gondolod. Abban a percben, melyben elmegy a kedved

attól, hogy ismét fürdőbe menjünk, semmi ellenvetésem...

György. A kedvem épen nem ment volna el, de azt hiszem, hogy lehetetlen lesz. Tehát te nem bánod?

Paula. Legkevésbé, édes György!

György. Helyes, így szeretlek!

Paula. Ha nálad maradhatok, veled együtt lehetek, mit kívánhatnék szebbet, jobbat?

György. Oh, hisz angyal vagy! (megcsókolja.)

II.

(Nyolcz nappal később.)

Paula. György, hallod-e?

György. Nos, mi az?

Paula. Nem veszesz észre pár nap óta semmit a mi Jancsikánkon?

György. (csodálkozva.) Mit vehettem volna észre rajta?

Paula. Ugy gondolom, hogy jól megnézted-e a gyereket?

György. Jól? Nem tudom, miért néztem volna meg a szokottnál jobban? Kérlek, beszélj világosabban, mit gondolsz tulajdonképpen?

Paula. Csak úgy gondoltam... De minckéjtsenek aggodalomba, ha különben nem vettél észre.

ványtisztelést, s hazafias érzés nincs, nem lehet ott az erőket tyúkkal-kaláccsal se oda édesgetni a magyar nemzetiségi érdekek szolgálatába!

De nehogy félre értessünk!

Nekünk a tanítók jutalmazásánál csak a cím ellen lehet és van kifogásunk. Jól tudjuk, hogy méltó a munkás az ő bérére, s szerfölött ambiciónálja az a dolgot híven teljesítő tisztviselőt, ha a gyakran tapasztalható hálátlanság mellett olykor elismeréssel, méltánylással is találkozunk. Csak jól válasszuk meg az alakját ez elismerésnek; mert van abban valami veszélyező, hogy úgy mondjuk, röstelni való, mikor a magyar hazaterületén, magyar tanítót magyar-ságáért jutalmaz a vármegye.

Nem ez a módja annak, uraim, hogyan kell segíteni a nemzeti napszakosainak, a néptanítóknak anyagi helyzetén. Közoktatásügyi miniszterünk kimondotta a jelszót, felszínre hozta a tanítói fizetés-rende- zését. Ez úton induljunk mi is s köny- nyítsük terheit azoknak, kik a köz- műveltség terjesztésének keretén belül végzik a hazafiság és egyháziasság alapvető munkáját!

Varga József.

Városi képviselői közgyűlés.

Folyó hó 18-án városi képviselőtestü- lünk rendkívüli közgyűlést tartott, melynek legfőbb tárgya az önkéntes tűzoltóegylet segélyezése volt. A közgyűlés lefolyását rö- viden a következőkben adjuk.

Főjegyző jelenti, hogy a Gollan Soma

jegyzővel, mint catastroli ügyvezetővel kötött szerződés ellen közbevetett fellebbezés a megyéhez felterjesztetett. Hasonló elinté- zést nyert Bankó György és társai részéről a regale egyezségi költség ellen benyújtott fellebbezés is.

Járási főszolgabíró átlevén a helyben alakult önkéntes tűzoltóegylet alapszabá- lyait, a képviselőtestület annak előrebocsáj- tásával, hogy az egyletet föltétlen bizalom- mal üdvözli, az egyes §§-ok tárgyalásába bocsájtkozott s megállapította azon változ- tatásokat, melyeket az egylet hozzájárú- lásával a szabályrendeleten eszközölni ohajt. Így a jelvények beszerzését, a tűz- oltásnál megsebesültek ápolását a község saját magára kívánja vállalni és a szabály- rendelet egy újabb pontjába a következő- ket kívánja befoglalni: A tűzoltóegylet évi költség-előirányzatának megállapításához és számadásainak fölülvizsgálatához a községi előljáróság mindenkor meghívandó.

Targyaltatott továbbá a tűzoltó egylet kérvénye, mely szerint az alakulás első pha- zisában kikerülhetlen költségek czimén 1416 frt 50 kr. megszavazását kéri, mely kérvényre a közgyűlés a költségjegyzék némi módosításával 1466 frt 50 kr. egyban- gulag megszavazott.

A városháza beosztásával megbízott küldöttség az előljáróság által készített ter- vezetet jóváhagyván az előljáróság jelenti, hogy a szükséges átalakítások e tervezet alapján már folyamatba létek.

Ezzel a gyűlés befejezést nyert.

R.

A villámtűzről.

A villámtűz aránylag sokkal kevesebb kárt okoz az emberek vagyonában, mint egyéb lüz, mivel azt a vele járó zápor többnyire eloltja, aztán előállása is ritkább a tűz-statisztika kimutatásai szerint. De életet annál többet olt ki.

A villámgyújtásnak kipuhatólása sem nehéz, mert az mindig nedves zivatar al- kalmával történik s a villám a szilárd tes- teken, mint például húztetőkön, stb. lyukat üt; a mint ezt a Balaton partjain a föld- ben talált számos villám által furt lyuk mutatja.

Néha a villám homokba csap és azt megolvasztja. A megolvasztott homok üveg- nemű szilárd tömeggé válik; azért hitték hajdan, hogy ilyenkor kő, ugynevezett mennykő hull a légből, pedig a villám nem kővel sujt, hanem villamos erejével.

Tűzoltási szempontból háromféle vil- lám különböztetendő meg, ti. m.:

a.) *száraz villám*, mely csak rombol, de nem gyújt. Mint minden villám, ugy ez is csak nedves felhőből származhat, de száraz levegőn (néha derült ég mellett) ha- totván át, ez által elveszti gyújtó képessé- gét. Hogy a villámszokra csak nedves le- vegőrélegén át gyújt: természettani kísér- letek is igazolják. Tehát népünknek a szá- raz villámról táplált hite tudományos ol- dalról tekintve is, helyes. Olvashattuk ily villámról, hogy a szobában levő buto- rokat megmozgatta képet, tükröt levert a falról a nélkül, hogy azokat meggyújtotta volna. Ennek oka a szoba száraz levegő- jében keresendő, mely rossz vezetője a vil- lamosságnak.

b.) *gyújtó villám*. Alakja többnyire ezik-czakkos. Ez záporosóval együtt jár s általánosan ismeretes.

c.) *gömbvillám*. Ritkább tünetény. Ez általában egy oly lassan tovahaladó feny- es gömb, melynek pályája szemmel is kísér- hető s a mint valamely tárgyhoz közele- dik, elrobban, oly pusztítást hagyva maga után, mint a villám.

Minden villám, minél közelebb jár hozzánk, annál hamarabb követi annak fényét a dörgés. A dörgés hangja 11 kilo- meter távolságon túl már nem hallható; a

György. Nem akarsz aggodalomba ej- teni? Már megtetted! Mit gondolsz? Mit akarsz? Szólj! beszélj, Beszélj, mert igazán megijesztettél.

Paula. Nos hát, én ugy látom, hogy Jancsika néhány nap óta igen rossz szin- ben van!

György. Igazán? Szegény fiu! Oh mi- lyen rossz atya vagyok én, hogy észre se vettem. Tehát azt hiszed, hogy gyermekünk csakugyan beteg?

Paula. Azt épen nem akarom állítani, csak azt mondtam, hogy a gyermek rossz- szinben van. Lehet, hogy ez a rossz szin semmi összefüggésben nincs valami beteg- séggel!

György. Oh persze, a ki egészséges, az nincs rossz szinben. A gyermek bizo- nyosan rosszul érzi magát és ez látszik meg rajta!

III.

(Négy nappal később.)

Paula. (az ablaknál.) Jancsika, nézd csak, a papa jön, látod?

Jancsika. Látom, mama!

Paula. Mig a papa a szobában van, nem szabad játszani az ön-katonákkal! Értetted?

Jancsika. Igen, mama!

Paula. Azt se szabad megmondani a papának, hogy ma reggel bevettél a barna medecinából.

Jancsika. Nem, mama. (Sirva) Ja, mama... már megint...

Paula. Mi bajod? (Jancsika valamiit süg mamája fülébe, aztán gyors ügétésben kivonúl.)

Paula. Ah bah, egész ártatlan kis adagot adtam be neki!

György. (belép.) Jó reggelt, Paulácska! Hol van Jancsika?

Paula. Mindjárt jön! (Férje füléhez hajól.)

György. Ugy! hm, hm... Ah, hisz itt van! (Magában.) A gyermek valóban sápadt. [fenn.] Jó reggelt, kis fiam! Mért nem játszol ma katonáiddal?

Jancsika. Tudod papa...

Paula. (nagy szemeket mereszt reá.) Csodá- latos, édes Györgyöm, a gyermek nem is nyul már a játékszereikhez, akármiint noga- lom is.

György. (fejét csóválva.) Ez már nem egészen jó dolog, kezd kis-se komolylyá válni!

Paula. Magam is azt hiszem! (Folkel szé- kéről és Jancsika felé megy.) Játszál, édes fiam, nézd milyen szépek a katonák!

[Jancsika ujongva fut katonái felé, de anyja egy észrevétel, gyöngéd oltalókésszel észre térí.]

Jancsika. [sirva.] Brühühü!

Paula. Látod, így megy ez néhány na- óta, mikor fél akarom vjditani! Igazad van édes férjem, a gyermek állapota nem rendes!

György. Beszélni kell az orvossal!

Paula. Gondolod?

György. Mindenesetre, reménylen, nem lesz terhedre, hogy orvoshoz vezess!

Paula. Oh nem! De előre is megmond- hatom...

György. Mit?

Paula. Mit fog az orvos rendelni. Egy gyermek, a ki utálja játékeit, ok nélkül sir, rosszul alszik...

György. Ah, rosszul alszik?

Paula. Keveset eszik, vagy épen semmit!

György. Még ez is?

Paula. Az ilyen gyermeknek okvetlenül légváltásra van szüksége!

György. Ez igen helyes!

Paula. De mivel ez évben nem lehet, sőt nem szabad fürdőre mennünk, azt hi- szem, fölösleges fáradság volna orvoshoz fordulni.

György. [habozva.] Nős... hisz' az még nem olyan bizonyos, hogy nem lehet, vagy nem szabad mennünk... ha épen kell'ene...

Paula. (erélyesen.) Nem, nem szót sem

villámlást pedig még jóval nagyobb távolságból is észrevehetjük.

A villámtűz a többi tüzekhez hasonló módon oltható. Nem szükséges ahhoz tej- vagy ecet, mint a babonás nézet tartja.

A száraz és a gömbvillámmal össze nem tévesztendő a tűzgolyó (bolid) Ez lényegére nézve nem különbözik a hulló csillagtól, csak annyiban, hogy annál nagyobb. A tűzgolyó, ha bizonyos mélységig behatolt a légkörbe, közönségesen erősebb vagy gyengébb durranással szétpattan, meteor-köveket vagy sajátságos kocsonyanemű anyagokat hintyén a földre. Az el nem pattanó tűzgolyók alkalmasint tökéletesen elégnék a levegőben. A tűzgolyó nem tartozik a ritka fénytűnemények közé; már fényes nappal is észlelték.

Meteorok a légkörünkbe hatolt hulló csillagokat, tűzgolyókat nevezik. Ezek vas- vagy kőlemegek, melyek épen nem gyujtanak.

Megelőző védekezés gyanánt villámtűz ellen a mesterséges villámhárítók alkalmaztatnak, de ezek a falusi építkezésben talán nem mindig tökéletes megbízhatóságuk vagy az előállítás költséges és nehézkés volta folytán is nem örvendenek általános használatnak.

Természetes villámhárítók a lakásunk közelében levő magas élőfák, mert ezek a légkörben levő villamosságot magukhoz vonzzák, mi által körülöttük a villám létrejövetelét megnehezítik.

Oláh Miklós.

TANÜGY.

Egy népiskola a jövő században.

Alábbiakban megismertetem a jámbor olvasót egy jövő századbeli népiskolával. Leírom, milyen lesz a tanterem belseje a XX. század végén. Nem lesz az semmi esetre

oly ezélszorítlen a melynek a nál mi iskolaszobáink. Valamint majd századunk elődeink, kik meg sem álmodták volna, és ha most feltámadva látnák századunk bámulásra méltóan ezélszerű találmányait, mi minden másként van az emberek között, — gőzerő alkalmazása, villámvilágítás, gazdasági eszközök használása stb., fejüket esővélva hihetetlen boszorkányságnak tartanák: úgy mi is elnémulnánk, látva a jövő század végén a közoktatás lázas fejlődését. Pedig a kép, melyet ezikkemben rajzolok, csak hiányos és gyarló, s csak némileg közelíti meg a valóságot.

Azon helynek, melyben a 6—12 éves gyermek, 6 éven keresztül, naponta 6 óra hosszat legalább is 60-ad — sokszor 120-ad magával él, azon helynek, mondom, kellőleg tágasnak, magasnak, s rendszeresen szellőzhetőnek kell lenni, mely minden, még az előttünk a jelenben ismeretlen, de igen használható s ép azért nélkülözhetlen, a gyermek szemei előtt arányosan elhelyezett, de egyszersmind a tanító által könnyen kezelhető taneszközökkel bővülködjek, uralkodják benne azonkívül minta-szerű tisztaság és példás rend az egész iskolai éven át, ezt hívánja a gyermek egészségi érdeke s azon követelmény, hogy különösen a lány-növendék idejekorán rendre, tisztaságra, csinra s általában jóízlésre tehessen szert s ezeket megkedvelve és elsajátítva, majdan egykor otthonában szintén ily minta-szerű tisztaságot és példás rendet tartson, s lelki-világában is kellő üszhangot teremtsen, mert csak az ilyen élet-alapja az elégedett, nyugodalmas családi boldogságnak!

Ez volna a népiskola s minden egyéb nevelő s tanintézetnek legmagasztosabb czélja. Ez pedig csak akkor valósul, ha majd egyszer, a XX-ik század vége felé a népiskolák »sine qua non»-ja lesz a fentebb előadott mintaszerűség.

De engedje magát innátr a nyáj, ez az egy tje. csak a jövő század végén, bármely városkuban, vagy csak faluban is leendő iskola-terembe álltam, képzeletben bevezettetni, hogy lássa, milyen lesz, és milyennek kellene már is lenni minden iskolaszobának?

Az előszobában (mi ezt ezidő szerint még szükségtelennek tartjuk) a tisztot, öreg szolgál- és szolgáló személyzet fogadja az érkezőt, kik belépés alkalmával elveszik az iskolásoktól a felesleges ruhadarabokat, távozaskor pedig ismét átadják ezeket. Ezen eselédféle személyek végzik a tanterem szellőztetését, fűlését, takarítását s a tanítás ideje alatt a tanítót s növendékeket kiszolgálni. Ugyanis ők segédkeznek a tanítónak a súlyosabb géptan eszközök előkészítésében, vizzel látják el a szomszéd növendékeket betegség vagy más rendkívüli esetekben hazakisérük, a növendéket egyáltalán a szülőknek hírt visznek gyermekeikről, de főképen ők őröi a tanterem tisztaságának s használhatóságának.

Beljebb haladva mit látunk a tanteremben? Elsőben is azt, hogy az oly tágas, miszerint 60 gyermek maximuma mellett, minden egyes növendékre 8 [ ] méter térfogatnyi hely jut; hogy továbbá a kém legalább is négy méter magas üveg fedéllel van ellátva s az által jól megvilágítva. Látjuk, hogy ablakai magasak, és a földtől oly magasan állók, hogy azokon át kívülről befelé, avagy belülről kifelé nézégélni bajos.

A hitattal állunk meg, mi kik egész életen keresztül, kényelmetlen hitvány, csapszékre emléktető asztalok s lóozák mellett mértük a tudományt, látva itt a növendékek számának megfelelő úgy nevezett *Jäckroth-Feinzel-rendszerű* vasállványos külön ülésű előttünk nem egészen ismeretlen *iskolapadokat*. E padoknak az első pillanatra feltűnő előnyeik hogy állása 3—4

róla! anyagi körülményeink ez évben nem engedik az ilyen fényűzést!

György. Fényűzést? Kedves Paula, csodálkozom fölötted. Mikor gyermekünk egészsége van kockára téve, te fényűzésről beszélsz? A legkomolyabban felkérlek, hogy kis fiunkkal az orvoshoz menj!

Paula. Megteszem, mert határozottan kívánod!

IV.

(Két nappal később.)

György. Nos, otthon találtad az orvost?

Paula. Igen, édesem!

György. És mit mondott? Aggódó türelmetlenséggel vágyom hallani!

Paula. Egészen úgy nyilatkozott, a mint én sejtettem. Nézete szerint Janesikának minden áron légváltozásra van szüksége. Nem is tudom, miért hangsúlyozta annyira e szót: »minden áron!» Az orvos azt hiszi, hogy Janesikának enyhe és egyuttal erős hegyi levegőre van szüksége. De hiszen tudod, hogy ezek az orvosok minden esekélyiséget mennyire felfujnak! Bizonyára nem olyan nagy a baj!

György. (komolyan) Azt nem lehet tudni. Tehát enyhe és egyuttal erős hegyi levegőre kell vinnünk?

Paula. Kell? Hogy is ne? Palota vagy Péczel is megteszik ugyanazt a szolgálatot!

György. Édes Paulám, te ez ügyben annyi gondatlanságot tanúsítasz, hogy a legnagyobb mértékben búsulok miatta. Ha az orvos enyhe és erős hegyi levegőről beszél, te Palotára vagy Péczelre gondolsz! A gyermekeknek Ischlbe kell mennie! Ott a levegő enyhe és egyuttal erős.

Paula. Az lehetetlen!

György. (ingerültan.) Miért volna lehetetlen? Tehát a te, illetve a mi gyermekünknek nem akarod e kis áldozatot meghozni?

Paula. Lehetetlen, mondom, mert az igen sokba kerül.

György. Kérlek, az az én dolgom!

Paula. Rám nézve lehetetlen, hogy a gyermekkel Ischlbe menjek, mert alig van mit magamra vennem. Te sokkal könnyebben kísérhetnéd el őt! Karolin néni örömmel fogadna!

György. Igen jól tudod, hogy Karolin nénit ki nem állhatom és azonfölül hivatalomat sem hagyhatom el. Meg fogjuk győzni még azt az egy ruhát is, a mire szükség van, hogy Ischlbe mehess!

Paula. Egy ruhát? Hahaha! Oh ezek a férfiak!

György. Tehát legyen köttő, nem bánom!

Paula. Kérlek, édes Györgyöm, vedd ki a fejedből azt az ischli utazást!

György. (örélyesen.) Azt nem teszem! Tehát már annyire jutottunk? Asszony! Hát egy csepp érzés sincs szivedben halálos beteg gyermeked iránt? Elutazol, el kell utaznod Ischlbe, hogy Janesikánkat épen s egészségesen hozhasd vissza! A ruhakérdés csak kibuvó ürügy, melyet én nem engedek érvényre jutni. Csináltass ruhát, a mennyit akarsz, a mennyire szükséged van; de ha nem akarod, hogy komolyan megharagudjam rád, röglőn ígérd meg, hogy ez áldozatot meghozod!

Paula. Nem, nem teszem; egyáltalában nem!

György. Nos hát, akkor paranesolom! Hallod, paranesolom!

Paula. (vontatva.) Akkor persze mitsem tehetek ellene. Engedelmeskedni paranesodnak!

György. (auszalt.) Angyal vagy! Tehát annál marádunk, hogy Janesikával elutazol Ischlbe!

Paula. Igen, Ischlbe!

m. minusz — lávolságra van, úgy, hogy belé helyezkedett tanuló, már szerkezeténél fogva is kénytelen egyenesen ülni, elállásnál az ülőhely magától és zajtalanul visszahajlik s a tanuló semmikép sem áborgattatik; amiért is az ily iskolapadok: a) egészségi szempontból kifogástalanok; b) pädagogiai tekintetben tökéletesek; c) a tisztaság szempontjából legkönnyebben kezelhetők; d) tartósságra nézve felülmúlhatlanok; és e) az ár tekintetében jutányosak. S ha ezek napjainkban a világ legelőkelőbb orvosai s nevelői által a jelenkor legjobbainak ismertettek el s azokat a világ minden iskolája elismerésben részesítette mennyivel inkább felel meg céljának ezen, a képzeletben előttünk álló s az által czélszerűsített 60 iskolapad, hogy az fiókjában rejtve bírja a tanulónak szükséges minden tan-s íróeszközét. Mert itt

helyezhető el a tinta, írótoll, írón, vonalzó, papír, tankönyv, palatábla, palavessző, kézi nappa, körző, porzó, stb. Minden ily iskolapad tisztán s rendbentartásáért felelős a tanuló. Az ülő helyek alatt nincsen padolat, hanem vasrostély, melyen keresztül látuk az alsó, *füttő-helyiséget*, — és csak a médium (köz-tér) van kipadolva, illetőleg parkeztírozva, más helyeken asphaltróva. Még az oldalt, az ablak — mélyedésekben álló nagy *karosszékek* alatt is vannak roslós, télen mérsékelt meleg, — nyáron hűvös léget áramló hézagok. E nagy, bérelt, puha karos-székek az iskolában rendszeren üldögélő agok, és az ott több órán át időző szülők, és egyéb iskolalátogató gyermekbarátok számára, — egy a tanító használatára, — vannak elhelyezve.

Az ülésekkel szemben a fal közepén táján alkalmazva látjuk a nagy fekete *táblát*. Ez új találmányú, gépezettel változtatható szerkezet, mely majd tiszta fekete, majd méter-rendszer szerint pontozott, majd megvonalozott lapjára fordítható.

A tábla felett függ egy nagy kerek óra, oly nagy számokkal, hogy a percjelzővel együtt, a hátul ülőktől is tisztán kivehető.

A tábla mellett két oldalt állnak a magas félig üveg allatti *szekrények*. (Más helyeken üveg ajtajú mellékszobák.) — Nézzünk be ezek belsejébe is, mi van azokban, mi mindenre van szükség egy iskola almáriomában?

A balra álló szekrényben legfelül látunk kisebb, kilömlött *emlős állatok* nevezetesebb s ritkább példányait; továbbá ott van egy-két csontváz, némely állatnak csak egyes csontja, agyara, szarva, csülke, szőre, gyapja, s kidolgozott bőre. Ide van mellékelve az emlősök hűen s találóan színezett képes-könyve.

Alább vannak a *hüllők* osztályából: pálczára húzott kígyóbőr, béka-teknő és légmentesen zárt üvegekben spiritusban tartott különös állatok. Ezek közelében hüllők, halak képes könyve.

Hüllők alatt ott látszanak bádog lemezre csatolva különféle *csigák* és *lagylók* pontos névjegyzékekkel. Mellettek ábrák tartalmazó könyvvel.

A jobb felől álló szekrényben legfelül látjuk a különféle kitömlött és rendek szerint állított *madarakat*. Elöl ragadozók, úgy kúszók stb. rendjéből valók pompásnak. Mellettek eleven színezett képes-könyvük; egyes szárnyaik, tollaik, fészkeik,

kifűrott tojásaik, mind csinos rendben elhelyezve.

Ezek alatt légmentesen leragasztott dobozokban üveg alatt *lepék s rovarok* gyűjteménye. Végre látható egypár szárított *tengeri állat héja* is, mint: rák, pók s egyéb héjanczok; valamint tüskönyök, küllönyök, tömlősök, habarczok, korallok egy-egy példánya; s ezek mellett a pompás festményű képes könyv.

Még *ásvány s kővilág*-gyűjtemény is látható az üvegen keresztül.

Ezek után fel kell nyitnunk a szekrények alsó részét, hogy megtekintessük az oda helyezett egyéb előttünk ismeretes és nem ismert, nevezetes taneszközöket. Itt vannak hatalmas földgömbök, számológép, tellurium, planetarium, méter-mértékek (mázsálóval,) s egyéb általunk még most nem ismert tanszerek gyűjteménye. A régi és új *pénzdarabok*.

A szekrények tetején ott díszlenek a halhatatlanok *mellszobrai*, — a falakon csinos rámaikban *fényképei*.

Különös figyelmet érdemelnek a nagy czélszerűséggel s költséggel kiállított és a falakra, nem különben a lábla és szekrényekre is alkalmazható méter-nagyságú, díszes táblájú könyvek, melyek gép segítségével ügyesen lapozható fali-olvasó-táblákat (ezek elsejének *betűi mozgathatók* vagy is kézbevételkor le-, s ismét egyenként vagy páronként is felkapcsolhatók, valamint elő- és hátra csúszthatók,) és egyéb tér- meg szemléleti képeket tartalmaznak.

Ez utóbbiak közt ott vannak a szépírás, s rajzolás mintái, a dalolás kottái; az ország és megye czimere, a világtájak szélrózsája, éghajlat-, föld-, s szülőhely térképei, sőt még az égboltozat mappája is.

Ily könyvben külön foglaltatik a vidékbeli s hazai szárított növények gyűjteménye; elkülönített lapon a mérges-, meg orvosiak s az ehető meg mérges gombák.

Hasonló könyvvalakban szemlélhetők a tanterem legtávolabb zugából is még a gazdasági, géptani ábrák s az emberi test bonczani ábrái. Továbbá a történeti évek számát ábrázoló mnemonika, s bibliai történeteknek képei; — úgy szintén mindenféle nevezetes világ-történeti eseményeknek, nem különben honi történelmet ábrázoló, nagy költséggel és pontossággal kiállított képei.

A padsorok mögött áll az iskolai könyv- és levéltár. Ebben vannak elhelyezve az anya- s jegyzőkönyvek, a naplók, bizonyítványok, oklevelek, s az iskolai takarékpénztár könyvei és iratai. Az ajtóánál a szegények perselye.

De térjünk vissza a nagytábla és tanszék közelébe, mert ott látandunk még egy figyelemre méltó tárgyat, mely a tantermet a muzsák és apró angyalok igazi templomává szenteli s mely nem más, mint egy tökéletesen jó harmonium.

E mellett énekel az iskola népe naponta, ünnepélyek- és vasárnapokon, a mikor is a hétköznapi tanulást végező hívek ugyancsak ezen ő szentélyökben hálálkodva dicsőítik s magasztalják zengő ajkaikkal menyeyi atyjukat, a szoreletnek Istenét.

A haza-vonulásra szólító kis harang csengő szava felhangzik s a muzsások ékes rendben vonulnak haza lakásaikra.

Mocskói Agoston,
szarvasi ág. h. cv tanító.

109,848 forint. A Gróf Károlyi-féle birtokvásárlók százalék-ügye immár el van döntve. A napokban adta ki a gyulai m. kir. pénzügyigazgatóság a konsortiumnak szóló fizetési meghagyásokat. E szerint tartozik fizetni a birtokosság direkt százalékban 54924 frtot és ugyanannyit birságban; összesen tehát 109.848 frtot. — Szóba hozzuk ez ügyet nemcsak azon okból, mert gazdaközönségünk nagy részét érdekli, hanem azért is, mert a lefolyt választások izgalmas napjaiban az egész ország figyelmé föl lett reá híva. A fővárosi ellenzéki sajtó fennem hirdető, miként igyekszik egyik-másik politikai párt fegyvert kovácsolni belőle, az egyik állítólag elengedte a birságot, a másik a jogos birságot az ellenpárt vezéreinek testálta kortes-díjúl, az illetékes hatóság pedig az alatt szép csendesen gyűjtögette az adatokat, hogy az államkincstárt megillető jövedéket kényszer útján is mihamarább beszedhesse.

Szívesen szóvá tesszük ez ügyet azért is, mert hónapok óta ellentétes véleményáramlatokkal találkozunk s ma már illetékes hatóság határozattal foglalkozhatnak jogászaink.

Az első fokú hatóság megállapította a kincstárnak régebb időbe visszamenő igényét, s ezen felfogás adott jogot a birság kivetésére, mely határozat válaszul is vehető azon vádokra, miképen vásárolja a kormány az egyes kerületeket. Ám azok a kortes vádak megezáfolttak, s vajjon kiknek hátrányára, jó részben nem-e azoknak, kik ily vádokban hittek, sőt maguk is terjesztettek, mint a birtokosság vevő társai? De mi nem politikát akarunk csinálni, minket a határozat, *mint ilyen* érdekel, mert nem csekélység az, ha egy jóra törekvő város vasszorgalmú józan életű lakossága meggazdálkodott vagyonából 50.000 frtot meghaladó oly összeget kénytelen kiszakítani, a mely összeg más körülmények között esetleg a hivatottak felfogása, törvényeink másértelmű alkalmazása s ezekre alapított ítélet mellett tán megtakarítható lenne; oly összeg ez, melyet meg kell éreznie iparunk, közgazdaságunk, kereskedelmünknek, sőt — a miben legnagyobb a fogyatékoságunk — közművelődésünknek is a közeljövőben.

Nincs okunk kételkedni az illetékes felsőbb hatóságok méltányosságában, tudjuk, hogy gyakorlatához képest a lakosság érdekét meg fogja szivlelni s az érzékeny birságot mérsékelni az esetben is, ha mulasztás tényének lenforgását állapítaná meg; ánde ez nem elegendő. A százakra menő vevőtársaságnak szégyene maradna akár mily csekély összegű birság, a czél tehát nem egyedül a néhány ezer forintnak megmentése, hanem a morális győzelem kivívása, mulasztás látszatának elhárítása s csak közvetve a birságnak visszavonása. A most kibocsátott meghagyás még csak az I. fokú hatóság határozata, hátra van még a Pénzügyigazgatóság, mint II. és a nagymélt m. kir. pénzügyi közgazgatóság mint III. fokú hatóság ítélete.

Mi hisszük, hogy a konsortium megbízottjának módjában álland felfejteni az okokat, melyek az eljáró pénzügyi közegek vélelme szerint a kincstár károsítására vezetni látszóttak, s a konsortiumnak birságban való elmarasztalására vezettek, s hebi-zonyítani, hogy a konsortium annak idején

saajt imitatívájából — külső kényszerre nem szoruló polgári kötelességérzetből önként bejelentette volna, a minthogy tudomásunk szerint be is jelentette az általa kötött jogügyletet. S ez esetben nem kételkedhetünk a felett, hogy a legjobb pénzügyi kapacitásokból álló pénzügyi bíróság salamonai bölcsessége is megnyugtató ítéletet hozand.

P. p.

MI ÚJSÁG?

Az új kereskedelmi miniszter.

Az elhunyt lángeszű kereskedelmi miniszternek Baross Gábornak örökét ma vette át Lukács Béla, volt kereskedelmi miniszteri államtitkár.

Sokáig azt hitték, hogy nem akad férfit, aki hajlandó volna Baross Gábor után a magyar kir. kereskedelmi miniszterium élére állani, mert az elhunyt miniszter nagy igényekhez szoktatta a nemzetet és hogy nagy igényeknek megfelelőhessünk, arra nagyszabású emberek is keltenek.

A miniszterium vezetése tehát egyelőre Wekerle pénzügyminiszterre bízott, aki azonban annyira el van foglalva a saját reszortjával, hogy a kereskedelemügyi tárczának nem szentelhetett kellő figyelmet, nem szentelhetett pedig főleg azért, mert munkaerejének e kettéosztása által mind a két miniszterium szenvedett volna és a mellett Wekerle miniszter rövid idő alatt annyira kimerült volna, hogy a tárcza vezetésére sem lett volna többé alkalmas.

Meg kellett tehát szabadítani Wekerle minisztert a kettős teher sulya alól és módot adni neki, hogy egész erejét ismét a magyar pénzügyi politikának szentelhessen.

Igy lett aztán Lukács Béla kereskedelmi miniszterre kinevezve.

Nem esett mindjárt reá a választás. Elein mások voltak kiszemelve. Szó volt róla, hogy Tisza István foglalja el Baross helyét, aztán felmerült a hír, hogy Zichy József grófot kinálták meg a miniszteri méltósággal, sőt voltak, kik tudni vélték, hogy Héronymy Károly kinevezése már több mint bizonyos és a végén kiszült, hogy mindezek csak kombinációk és hogy elejétől kezdve csak Lukács Béla volt a komoly jelölt, mert benne összpontosult a bizalom, hogy Baross Gábor szellemében lesz képes vezetni az elárvult miniszteriumot.

És e fellelésben nem csalódtak. Lukács Béla körülbelül hat évig mint államtitkár működött Baross Gábor oldala mellett és e hosszú idő alatt elsőrendű munkatársa és tanácsadója volt a vasminiszternek. Azok a genialis tervek, melyek Baross Gábor agyában megfogamzottak, csak akkor lőnek megvalósítva, ha az államtitkár a maga részéről jónak és célszerűnek találta azokat. Lukács Béla így lett Baross Gábor jobb keze és azok a nagyszámu sikerek, melyek a kereskedelmi tárcza körül értek el, fele részben kétségtelenül Lukács Béla, volt államtitkár illetik, aki nagy tehetségének egész erejét latba vetette, hogy azokat a terveket keresztülvigye, melyeknek keresztülvitele nemzeti érdekek szempontjából szükségesnek találta.

Igy működött Lukács Béla hat éven át, mint titkár és a kik e működését figye-

lemmel kísérték, tudják, hogy csak most virradnak rá azok a napok, midőn erejét egész imponáló nagyságában kifejtheti.

Mert Lukács Béla nemcsak vezetni és keresztülvinni tud, de teremteni is. Vannak eszméi és van akaratereje, hogy ez eszméket érvényesítse. Ha e két lényező idegen volna előtte, nem vitte volna föl a legmagasabb polczig. Mert Lukács Bélát nem a protekció emelte, hanem az érdem.

Egyszerű nemes szülők gyermeke, a ki a polgári foglalkozás alacsonyabb skáláját is végigjárta, mindig feljebb törekedett még e legmagasabb állást elfoglalni, mit nemzet és király nyújthat a polgárnak.

Volt diurnista, hírlapíró, szerkesztő, hivatalnok és minden állásában környezete tisztelétét vívta ki magának.

Most az egész nemzet elismerése és reménye kíséri a miniszteri székbe. Lukács Béla, a munka embere, nem lesz hűlön eddigi elveihez és mint miniszter is be fogja bizonyítani, hogy nem a születés, hanem a tehetség képezi a férfiu valódi értékét.

— Szakáll Antal, az első magyar »Shakespere recitátor» f. hó 24-én, Vasárnap, az úri kaszinó nagy-teremben, egy glassikusokból álló nagyszabású előadást tart, felette érdekes, változatos és egészben új műsorozattal: 1. »Az egri leány», ballada Arany Jánostól. 2. »Coriolanus» — Shakesperetől. »A számüzési jelenet» a népjelenettel együtt (recitáció) 3. »A monológ ellen», monológ: Ábrányitól. A »Kisfaludi-Társaság» által 200 forinttal jutalmazott pályamű. 4. »Julius Caesar» Shakespereből. Brutusnak a néphez, majd: Antóniusnak Caesar holtteste felett tartott nagy szónoki beszéde a népjelenettel együtt. (recitáció.) Ezen a művészet magas niveauján álló, nagyszabású előadást az intelligencia kiváló figyelmébe és pártolásába ajánljuk. Kezdele 8 órakor.

— Az egyetemi hallgatók augusztus 6-iki hangversenyére serényen folynak az előkészületek. A meghívók a hét elején fognak szétküldetni. A hangverseny programját következőleg állította össze a buzgó rendezőség: 1. Élő-kép: »A jó parthie» Margittay festménye után. 2. Egy felvonásos vígjáték, (Szendy Lujza k. a. és Pollák Béla úrral) 3. a. Liszt »Valse Impromptu» és »Polonaise». b., Tschaikowsky »Onyegin Eugen» cz. operájából. 4. Szaval Nánassy Géza úr. 5. »La Cingara» operából Donizettitől. Éneklő Schiff Etel úrhölgy. 6. Élő-kép: »A menny megérkezése» Barabás festménye után. Jegyek előre válthatók Tájber Gusztáv úr kereskedésében. Kérletnek a t. páholybérlek helyeik megtartása iránt aug. 1-ig intézkedni.

— A közegészség érdekében. Békésvármegye közigazgatási bizottsága a hétfőn tartott rendes havi ülésében Reiszig Ede főispán felszólalása és indítványa folytán a közegészségügy érdekében megszemenő intézkedés foganatosítását határozta el.

— Tűz. A »Bárányban» délelőtti sörözés között az anti-tűzoltók azzal heccelik az egyet buzgó rendezőt, hogy: »szép lesz az a tűzoltósdí, csak aztán gondoskodjatok am tűzről is, ahol ki lehessen mutatni a virtust», stb. Ezek ellenében nagyon kapóra jött a múlt hétfői tüzeset, mely a novitius önkénteseket reggel 5 órakor zavarta ki

hajnali nyugalmukból. A IV. tizedbeli kőka-féle házban istállóban támadt a tűz, melynek lokalizálásában leginkább a »re-giek» fejtettek ki dicsőrelos buzgalma. mindamellert a lakóházra is átesaptak lángok, s ennek tetejél is elhamvasztották. Az épület 300 frt erejéig biztosítva volt. Halósági vizsgálat eredménye szerint a tü-oká sem nem gyújtogatás, sem nem véletl-könnyelműség, hanem legvalószínűbb az e-fellevés, hogy az istállóban felhalmozott zö-rakarmány ment erjedésbe, s ez foghatot-tüzet.

— Kitüntetett tanítók. Békésvármegye tanfelügyelője Zlinszky István min. iskolalátogató felterjesztésére a vármegye helyi közigazg. bizottságának gyűlésén Molnár János és Dankó Samu szarvasi tanítókat magyar nyelv tanítása körüli sikereikért megjutalmazásra ajánlotta.

— Villám-tűz. E cím alatt lapunk múlt számában említést tettünk a múlt szombat zivatarnak egy szomorú részletéről. Ugyan azon időben a város másik részén is leütött a villám, özv. Bakay Dánielné Úrnő udvarán. Itt azonban a háziak ijedelmén kívül nagyobb veszedelmel nem okozott, miután az udvaron levő kút magas ostorfája természetesen villámhárítóul szolgált, s a különben pusztítóvá válható elemet a kút vizébe vezette le. Nyomat a szétforgácsolt ostorfán kívül mi sem mutatja.

— Arany tanácsok a kolera ellen. Székely Huszár, az »Ország Világ» heti krónikása rigmusokba szedte a kolera elleni arany tanácsokat. A rigmus, melynek levágását s lefekvéskor és fölkeléskor való szavalását melegen ajánljuk olvasóinknak, így szól:

Első a mértékletesség,
Sokat enni hát ne tessék,
Evés előtt alaposan
Mindon ember kezet mosson,
A kinek a gyomra gyenge,
Ha van: vörös bort vegyen be;
Ha nincs: jó a csokoládé,
Ennél olesőbb a makk-kávé.
Meg ne idd a tejet nyersen,
Sirba viz ez egyenesen.
Almát, körtét meghámozzad,
Ha nem: magadat okozzad.
És ti, hús »ezitronátok»!
Legjobb nem is nézni rátok.
Ugorkalé: az kész halál,
Ma megiszod, holnap: valál.
Máskülönbén légy csak vidám,
Bár kid hal meg, úgy se sírj ám.
Jön a muszka: magyar ne félj,
Nagyobb baj is érhet ennél.
Bizalmatlanság nagy hiba,
Bizz hát, magyar. — Szapárybe;
Jöhét aztán akár postis,
Bizton kihevered ezt is.

Székely Huszár hozzáteszi, hogy a ki ezt a verset kitartja, annak nincs többé mitől félni.

— Uj kaszinó. Kondoros község s vidékének uri közönsége f. hó 17-én, azaz Vasárnap megtartott közgyűlésén az ezen lap hasábjain már jelzett kaszinót megalkította. A képviselők választása a következőleg ejtetett meg: Elnök Geist Gyula. Alelnök: Geist Gáspár. Vezérigazgató: Dörögy Ferencz. Titkár s tollnok: Gyurcsosocz Gusztáv. Pénztárnok: Jánossy Géza. Gondnok: Múzor József. Könyvtárnok: Keviczky László. Választmányi tagok: Dr. Szigethy Zsigmond, Balla Sándor, Suhajda Antal, Reiner Béla és Fejér Sándor.

— **Orvosválasztás Mező-Berényben** a K r a m e r Gusztáv dr. lemondása folytán megüresedett községi orvosi állás betöltetett a f. hó 18-án tartott képviselők gyűlés alkalmával B o d o k y Zoltán dr. járási főszolgabíró elnöklété alatt. Pályázott 21 orvos, de a szavazás csak kétfőre történt u. m. U r s z i n y i Gyula dr. b.-csabai fiatal gyakorló orvosra és J e s z e n s z k y Pál dr. tápió-szelei körorvosra. Emez kapott 24, amaz 27 szavazatot, és így Urszinyi Gyula három szavazattöbbséggel lett Mezőberény orvosává megválasztva. A gyűlés megnyitása alkalmával a főszolgabíró szép szavakkal méltatta a lemondó K r a m e r orvos érdemeit, melyeket 28 évi fáradságos működése alkalmával a község egészségügye körül szerzett. A képviselő testület hálójának jegyzőkönyvileg kifejezést adott. Az újonnan megválasztott orvos, U r s z i n y i Gyula dr. a képviselő testület színe előtt letette a hivatalos esküt, s megígérte, hogy legjobb akaráttal és igyekvéssel azon lesz, hogy állását polgártársai javára betölthesse. Részünkről is üdvözljük Urszinyi Gyulát, a ki tehetsége és rokonszenve által teljesen méltó arra a kilüntetésre, melyben Mező-Berény őt részesíti.

Fekete, fehér és színes selymeket méterenként 45 krtól 16 frt 65 krig sima és mintázott mindegy 420 különböző fajta és 2000 különböző színben szállít, megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végeken is postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben**, Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 krosbélyeg ragasztható.

Irodalom.

Knorr Alajos „Önügyvédje“ ötödik teljesen átdolgozott és javított kiadásban jelenik meg ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő kiadásában Budapest, Muzeumkörút, a Nemzeti színház bérházában; egy munka, mely hasonló munkák közt elismert használhatóságánál fogva két évtizedet meghaladó időn át mindég keresett kézikönyv maradt, melynek további feladata is az leendő, hogy minden jogviszonyok között megbízható és kimerítő utasítással szolgáljon mindenkinek, valamint azoknak is, kik jogi segílyt igénybe venni kénytelenek. Az első füzetben melynek ára 30 kr., a szerző a közjogi részt kezdi ismertetni; nevezetesen a törvényhozó hatalmat, a főrendikar szervezetét, közli a főrendiházi tagságra jogosított családok névsorát; a képviselőválasztás szabályait, a választói jogosultságot megállapító törvényes intézkedéseket; ismerteti a képviselőház szervezetét; a törvények kihirdetésének módját, és a delegációk szervezetét és a tárgyalásának módját. Ezután áttér a végrehajtó hatalom kezelésének ismertetésére; meghatározza a végrehajtó hatalom fogalmát, megnevezi az ennek gyakorlatára hivatott közegeket; ismerteti a m. kir. ministerium teendőit, az egyes ministerek jogait és kötelezéseit, a ministerium szervezetét is különösen minden egyes ministeriumok ügybeosztását, és ügyosztályainak ügykörét, az államszámvevőszék hatáskörét és a közös kormányhatóságokat, a közös külügyministerium és pénzügyministerium ügykörét. Az egész mű tartalma tekintetében utalunk a részletes ismertetést tartalmazó előfizetési felhívásra és eme minden-

kire hasznos munkát ajánljuk a t. ez. olvasó közönség figyelmébe és pártfogásába.

Se gyermeklapra, se divatlapra nincs szüksége annak külön előfizetnie, aki a „Magyar Nők Lapja“-t járattja. E kitünő szépirodalmi lap ugyan is, habár csak egy forint ötven krajczár a negyedévi előfizetési ára, nemcsak regény-melléklettel, hanem „Lugas“ című gyermeklappal s „Tükör előtt“ című divatlappal is ingyért kedveskedik az olvasóinak. A „Magyar Nők Lapja“-nak legutóbbi számát: Rudnyánszky Gyula, Palágyi Lajos, Palójtai (Pajor István), Kosovitz Rezső, Gaál Lajos, Nagyné Szűcs Rebeka, Kovács Laura stb. gazdagítják a munkáikkal. Rendkívül érdekesen kezdődik az „Arany háló“ című regény Vörös Juliannától, mely a könyvalakba köthető regénymellékleten közöltetik. A „Magyar Nők Lapja“-nak kiadóhivatala (Budapest, Kishíd-uteza 9. sz.) szívesen küld ingyen mutatványszámokat mindenkinek, aki levelező-lapon fordul ez iránt hozzá.

Nincsen egyetlen szépirodalmi lap sem, amely annyi előnyt nyújtana olvasóinak, mint a „Képes Családi Lapok“, amely, eltekintve attól, hogy a legjelesebb íróktól hoz minden számban érdekesnél érdekesebb olvasmányokat, divatképpel van ellátva, mely teljesen nélkülözhetővé teszi a divatlapokat, ezenkívül oly regénymelléklete van, mely ritkítja párját, s az előfizetők rövid idő alatt egész regénykönyvtárt gyűjthetnek össze e lap útján. „A Képes Családi Lapok“ most megjelenő 30-ik száma következő érdekes tartalommal jelent meg: »Egy doboz levélpapír.« Szécsy Dezsőtől, »Karezképek.« Tábori Róbertől, »Szekli.« Faludy Miksa érdekes csevegése. »Carmen Szilvia« »Kutyatető« című meséje. »A tenorista« Palotay Ákostól. »A gyermekek ápolása« Faragó drtól. »Gyémánt és Csillám« K. Benitzky Irmától. A verseket e számban Ács Ferencz és a költők egyik legkedveltebbike, ki oly ritkán pengeti szívhez szóló kobzát: Erődy Dániel irták. A „Képes Családi Lapok“-at mely dúsz tartalma mellett még gyönyörű illusztrációkat is ad, részünkről a legmelegebben ajánljuk olvasóinknak. Ára: egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Az előfizetések a lap kiadóhivatalába: Budapest, V. ker. Nagy-Koronu utca 20. szám alá küldendők.

Protestáns Almanach. A magyarhoni protestáns egyháznak élő jeleseinek írásban és képekben megörökítésére szerkeszti és kiadja Tóth Vilmos. Ily című munka 1-ső füzete küldetett be szerkesztőségünkhöz. A díszes kiállítású füzet nagy ívrét alakban, finom papíron prot. egyházunk 16 jelesének arcképét és életrajzát közli, egy lapon 4 arcképet helyezve el, u. m. h. Vay Miklós és Kun Bertalan, Szentiványi Márton és Baltik Fr., Tisza Kálmán és Pap Gábor, Fabiny T. és Sárkány Sámuel, Ujfalussy S. és Szász Gerő, Szontág M. és Teutah Gy., Bernát E. és Ádám K., Poszvek S. és Török J. arcképeit. Az arcképek után következő díszes nyomású szövegben 8 pontosan kidolgozott életrajz van közölve, melyekben sok érdekes és új adat olvasható. A nagy utánjárással és tetemes költséggel létesített irodalmi vállalatra felhívjuk olvasóink figyelmét. Közgyházunk

jeleseinek ily díszes arckép-csarnoka és életrajzgyűjteménye nagyon kedves és becses darabja lesz minden művelt protestáns ember könyvtárának, vagy szalonjának. A Protestáns Almanach 8 füzetben, háromheti időközben jelenik meg, előfizetési ára 10 frt, mely összeg az Almanach műbeesét tekintve, nem is nagy, bár az előfizetés kibocsátásakor 5 frtra volt jelezve. A szerkesztő-kiadó az előfizetés 5 frtról 10-re való fölemelését azzal indokolja, hogy a vállalat a tervezésnél sokkal díszesebb lett. Az előfizetési pénzek a Protestáns Almanach kiadóhivatalába (Budapest, Vámházkörút 8. sz.) küldendők.

CSARNOK.

Tarlón.

Nemesak feleselhetnek, de hajba is kaphatnak Bismare és Caprivi, száz Salisburiy bukthat meg az öreg Gladstone, s a referendum miatt akár forradalom törhet ki Belgiumban: nem törődik vele ilyenkor a magyar. Csakis egy kíváncsiságnak hidege bántja: hogyan fizet a buza? Nem jár az eszében más, csak félkereszt és csomó, asztag és kazal, s nem törődik egyébbel, csak a kenyérnek betakarításával.

Nem a kard a nemzet symboluma, hanem a kasza. Amazzal halált oszlogat, ha kell, emozzel szerzi meg az életet. Már pedig él magyar, áll Buda még. A kardforgatáshoz kard is kell, forgató is, mind a kettőnek a kasza a segítője. A magyar nép megbecsüli a kard mesterét, de igazi hőse a kasza művésze. Mikor díszekvőre nyílik a szája, azt dalolja, hogy: »Vagyok olyan legény, mint te, vágok olyan rendet, mint te« s ha megvetéssel akar sujtani, azt mondja, hogy »kapa-kasza kerülő«.

S odafent a diplomaták házaiban, az államférfiak termeiben, a börzecsarnokokban ugyancsak azokat a híreket lesik, melyek a kaszák munkájáról regélnek. Mit ér minden számításuk, minden manipulációjuk, ha a kaszának nem akad dolga? Akárhogy rendezik is a valutát, felkopik az emberek álla, ha vékonyak a tarlókon a félkeresztek.

Az arató ember pedig olyan igyekvéssel, olyan méltósággal végzi munkáját, mintha tudná mindezt.

A ki meg akarja írni a munka glorifikációját, írja meg a magyar arató dologtevését. Nem imádság a munkája, hanem esoda. Megnyilatkozik benne az őserő, a pillenésnek hírét se ismerő dologbírá, s segítőnek szegődik az Ursténhoz, hogy vele együtt megteremtse egy esztendőnyi világ életét. Nem muszájból dolgozik, hanem ösztönből. Megszólal benne az anyaföldhöz való tartozás érzése, s a hűmús munkájának folytatására bírja. Abban a négy héthben megváltozik az organizmusa; nem érez álmoságot, nyugalomra való vágyat, egész lényének nincs egyéb manifesztációja, csak a munka. Az éjjeli két-három órai szünetre is csak a sötétség kényszeríti; holdvilágban, éjszaka évadján is vágja a rendeket, köti a kévéket, rakja a csomókat.

Minden egyebet munkának tart. A szántást, vetést, boronálást, kapálást. El is fárad belé, zugolódik is néha ellene. Hanem mikor Péter-Pálkor lenyugszik a nap, s megkezdődik a négy-öt heti nagy munka:

nem dologba indul, hanem egyszerűen aratóba. Hónapos sátoros ünnep, melyben kaszapengés az ünnepi muzsika. Minden egyéb munkáját meg-megakasztja a vasárnap munkaszünet, csak az aratást nem pihenteti a törvény. Az Isten munkatársainak nem kell külön nap, hogy tiszteljék hatalmát, hiszen szünős-szüntelenül ők dicsérik. Egy-egy betakarított asztag zsoltárszámba megy.

A mezzei munkás egyéb munkája közben nem sajnálja a káromkodást, aratás közben azonban csak egy hangosságot ismer: a nótát. Marokszedők, kéveköltők ének szóval kísérik a maguk s az »emberek» dolgát. S azokban a dalokban egy szemernyi epekedés, egy makulányi bú-gond sincs. Vallamennyi csupa pajkosság, csupa jókedv. Az arató nem mereng, nem bánkodik még ha — lyány is. A kaszálók világában, a kenyér születésekor idegen a szívfájdalom. A teremtés asszisztensei nem érzelegnek, egészség az alkotó elementumok.

Magam is óriássá, magam is erős lettem közöttük. Csak nézésükre jártam, mégis más lettem, mint azelőtt voltam. Azzal a vékony zsupkötéssel, melylyel megkötözték, rabbá lettek. Kaszát fogtam én is, s belekotárkodtam a remeklők dolgába. Nagyot nevettem felette magam is. Nem értek én a dolgokhoz. A kapa-kasza kerülök közül való vagyok, azok közé tartozom, akik betűket rónak. Hanem azért pajtások vagyunk, Ti aratlok, mi meg vetünk.

Az a néhány liter pálinka, amivel megváltottam magamat, nem váltságdíj volt, hanem belépti díj. Azontul szabad volt a bejárásom a gyönyörűsége világba. A pálinka rossz volt, hanem azért felavartott működvelő aratonak. Magam is ittam belőle, s egyszerre megtudtam, hogy mi is az az öserő? Az, amit ez az ital nem tesz tönkre.

Valamikor szebb világ volt, a tarlóra csigért hordtak az uraság pincéjéből. Hanem azóta kitalálták a filoxerát, a filoxerabizottság pedig nem talált ki semmit, s a borral elpusztult a csigér is.

Szegény ember vízzel főz, a filoxerás világ pálinkát iszik. Számosával vannak, akik ezt az itókat erkölestelennek mondják, de hát mit igyék az ember, mikor inni akar? S az arató akar. Ő maga azt mondja, hogy nem annyira akar, mint inkább muszáj. Meg kell kenni a gégét, hogy dolgozzanak a karok. Hanem én úgy tapasztaltam, hogy akkor is iszik, mikor nem a karjai sorsával törődik.

Sebaj, igyék, hiszen egy világ eszik a munkája révén. Nem féltem az erkölestelenségtől, még a becsipéstől sem. Az anyaföld józanító párái megóvják mind a kettőtől. A ki egy a természettel, nem lesz természetellenessé s legyüri a kozmás olajokat is.

Talán valamikor kifundálnak valamit az amerikai kis rovar ellen s újra csigér kerül a tarlókra. Tán még bor is.

Most csak a végzéskor jut. Mikor pihenője kerül a kaszának s megindul a hordás, mikor áldomással ünneplik a kenyér születését.

Sűrűn állanak a temérdek sárga táblákon a felkereszttek. A esodamunka monumentumai, az aranykandidánsok. Megindul

ma-holnap a nagy értékrendezés, a buzának aranyra való átváltása. Ebben a legügyobbyszerű valutaszabályozásban a java-rész a magyar nép munkabírásáé. Bizony, én magyar népem, így aratás után bátran odavághatok a nagy nemzeteknek, hogy: »vagyok olyan legény, mint te...»

V.

Közgazdaság.

Gazdasági tanulmányút Amerikába.

Az amerikai gazdasági tanulmányút rendezésére az országos magyar gazdasági egyesület által kiküldött bizottság f. hó 28-án, délelőtt 11 órakor a Köztelken ülést tartott. Jelen voltak: gróf Széchényi Imre elnöke alatt Miklós Ödön, Periahy Elek, Foster Géza. Előadó: Baross Károly.

Előadatott a legutolsó ülés megállapodása, mely szerint a tanulmányozók részére két utiterv dolgoztatik ki. Az egyik 60 napra, a másik 90 napra, hogy azok is, a kiknek elfoglaltságuk a három havi távollélet meg nem engedi, részt vehessenek a kirándulásban. Intézkedésektörténnek továbbá arra nézve is, hogy azok, a kik speciális tanulmányokat ohajtanak tenni Chikágóban, minden hátrány nélkül elvállhassanak a társaságtól.

Az összes jelentkezők Budapestről együtt indulnak és együtt teszik meg az utat Angolország, New-York, Newport, Boston, Albany, Niagarán keresztül Chikágóba, hol az utasok 14 napot töltenek a kiállítás megtekintésére. Innét azok, a kik:

I. a 60 napig terjedő utban vesznek részt; mennek Springfield, St.-Luise, Louisville, Cincinnati, Washington, Philadelphian át vissza New-Yorkba s onnét Angolországon keresztül vissza Budapestre;

II. a 90 napig terjedő utban résztvevők Chikágóból St.-Paul, Mineapolis, Fargo, Bülte, Portland, St.-Franciscoba innét St.-Lake-City, Colorado, Kansason keresztül Springfieldbe s St.-Luis, Luisville, Cincinnati, Washington, Philadelphia, New-York és Anglián keresztül haza.

Az eddigi számítások szerint befizetendő leendő az I. csoportnál a 60 napig tartó utnál 1150 ft. Melyért a résztvevők kapják az összes vasutakon és gőzhajókon az I-ső osztályu helyet, a tengeri uton és Amerikában 45 napig elsőrangú szállást, teljes ellátás, t. i. napi 3-szori étkezéssel, az amerikai vasutakon a háló- és szalonkocsik használatával.

A II. csoportnál a 90 napig tartó utra a befizetés 1700 ft. Ezért kapják az utasok I. oszt. jegyeket az összes vasuton és hajón megtett utakra, amerikai vasutakon az ebédlő és szalonkocsik használatával, a tengeren és azonkívül Amerikában 75 napi teljes ellátással lakás és napi 3-szori étkezés elsőrangú szállodákban, a vonaton vagy az egyes kirándulási helyeken.

Helyi és nyelvismerettel rendelkező kellő számú vezetőkről mindenütt gondoskodva leendő.

Az utazás 1893-ik évi július vagy augusztus hónapokban venné kezdetét.

A Budapestről Liverpoolig tartó ut alatt az utasok élelmökről maguk gondoskodnak, hasonlókép saját kiadásukat képezik a szórakozás, mulatság stbire fordított

költségek is, a melyek kinek-kinek egyéniségétől függően, e' óre meg nem állapíthatók. Remélhető azonban, hogy Budapestől — New-York kig tartó utazásnál, mely ma a hajón való első rangu ellátással együtt 550 forintra van felvéve, a csikágói kiállítás alkalmából az egyes közlekedési vállalatok között okvetlen kifejlődő verseny folytán nagyobb összeg leendő megtakarítható.

A kirándulásban részt vehetnek az országos gazdasági egyesületnek már belépett vagy ezután belépő tagjai.

Az o. m. g. e. tagjain kívül fel leendő hiva a részvételre:

- a mérnök- és építész-egylet,
- az országos kerékeseti egyesület,
- a természettudományi társulat,
- az orvosegyesület.

Felkérletnek egyttal a földmivelési, kereskedelmi és pénzügyi m. kir. miniszteriumok, hogy megfelelő szakembereket küldjenek ki a tanulmányútra, a kik nemcsak maguk teendik a látottakat tanulmány tárgyává, de a kirándulóknak is segítségükre lehetnek szakismeretükkel.

Mivel az o. m. g. e. tagjai közül már föbben jelentkeztek, a bizottság a fent nevezett egyesületek nyilatkozatai után azokkal közösen úgy állapítandja meg a jelentkezési határidőt, hogy az előkészületekre még kellő ideje legyen.

Felhívja egyttal a bizottság ez utón is a t. gazda és érdeklődő közönséget arra, hogy hazai mezőgazdaságunk és egyéb kulturirányaink fejlődésére felette fontos az, hogy az amerikai viszonyokat minél többen tegyék tanulmány tárgyává.

A részvételi díj, tekintve az ellenében tett szolgálványokat s az Amerikában a kiállítás tartama alatt okvetlen bekövetkező nagyobb drágaságot, kedvezőnek mondható.

Mivel azonban az összeg mégis tekintélyesebb, a bizottság azért is szükségesnek látta a feltételeknek még a folyó évben eszközölt közzétételét, hogy az érdeklődőknek alkalmat nyujtson már előleges megtakarítások által, pl. kójutazás, fürdőzésnél stb. a részvétel megkönnyítésére.

Az utvonat az érintett országok és városok ismertetése és előleges leírásának a »Köztelek»-ben eszközölt közzétételére a bizottság egyik tagját Miklós Ödönt, a ki egy izben már hosszabb időt töltött Amerikában, kérte fel.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1892. május 1-től kezdve.

Szarvas-Mezőtúr.

	7401. v.	7413. v.
Szarvas	indul: 9:34 d. e.	1:46 d. u.
Mező-Túr	érk: 10:20 »	2:32 »

Mezőtúr-Szarvas.

	7412. v.	7402. v.
Mező-Túr	indul: 12:36 d. u.	5:10 d. u.
Szarvas	érk: 1:22 »	5:56 »

Arad-Budapest.

	601. gy.	603. sz.	605. sz.
Arad	ind: 8:20 d. e.	11:18 d. e.	9:05 este
Csaba	érk: 9:20 »	12:50 »	10:50 »
»	ind: 9:29 »	1:15 d. u.	11:05 éjjel
Mező-Túr	érk: 10:29 »	2:42 d. u.	12:40 »
»	ind: 10:30 »	2:50 »	12:53 »
Szolnok	érk: 11:15 »	4:04 »	2:06 »
»	ind: 11:22 »	4:15 »	2:21 »
Budapest	érk: 1:20 d. u.	7:25 este	5:50 regge

Budapest-Arad.

	602. gy.	604. sz.	606. sz.
Budapest ind:	1:55 d. u.	8:10 d. e.	9:30 este
Szolnok érk:	3:53	11:04	12:35 éjjel
ind:	4:02	11:14	1:05
Mosó-Tár érk:	4:47	12:17 d. u.	3:06
ind:	4:49	12:24	2:09
Csaba érk:	5:52	1:48	3:33
ind:	5:57	2:13	3:53
Arad érk:	6:57 este	3:45	5:24 reggel

Nyílttér.*)

EPILEPSIA (eskor)

visszaesés nélkül gyógyítható. A tudomány eme csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad levélpostabélyeg beküldése mellett.

»Off. ce Sanitas» Paris
30 Faubourg Montmartre.

4-12

Felolvasó szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

(* E rovatban költöttekért nem vállal felelőséget a Szerk.

gazdaközönség figyelmébe.

A közeledő gabona-beraktározási időre ajánlom a t. gazdaközönségnek biztosan ható zsiszikipusztító szeremet.

BUGYIS ANDOR
gyógyyszerész.

Wigner Lajos

ajánlja a cséplési időre kitűnő minőségű kül- és belföldi szeneit.

ÜZLETMEGNYITÁS.

Van szeremesem a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint Szarvason, özv. Gerhát Mihályné házában

épület- és műlakatos

üzletet nyitottam.

Midőn üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlanám, nem mulaszthatom el kijelenteni, miszerint főtörökvésem mindig oda fog irányulni, hogy pontos, gyors és olcsó kiszolgáltatás által a n. é. közönség meglegedését kivívjam.

Szarvas, 1892 július 14.

mély tisztelettel

CSERNÁK ISTVÁN

épület és műlakatos.

ZACHERLIN

Vevő: ... Nekem nem kell kinyitott rovarpor; mert én Zacherlint ker-tem!... Ezt a kiváló szert méltán dicsérik, mint a legeslegjobb eszközt mindenféle rovar ellen, azért veszek én csak lepecsételt üveget »Zacherlin» névvel.

Szarvas: Nyácsik Soma Utóda,
Réthly Sándor,
M. Berény: Piltz Márton,

Mezőtúr: Schreiber Izidor,
Túrkeve: Fiedemann Gy.
Gyoma: Scheiber Adolf uraknál.

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jönnek bizonyult bedörzsölést csúz, köszvény, tagszaggatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe.

Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerárban kapható.

Csak horgonnyal valódi!

HIRDETÉS.

2-3 gymn. osztályt végzett jó házból való fiu mint **tanonc** felvétetik

PERCZEL JÁNOS

3-3

czukrásznál.